Gemeente Amsterdam

Schinkelkwartier in de tussentijd

Definitieve Versie
Juni 2023
Projectgroep Schinkelkwartier

Schinkelkwartier in de tussentijd

Definitieve Versie
Juni 2023
Projectgroep Schinkelkwartier

Dit stuk is geschreven voor iedereen die zich bezig houdt met tijdelijke initiatieven. Gebiedsontwikkelingen duren vaak decennia en zijn eigenlijk nooit echt af. In de tussentijd zijn er kansen voor tijdelijk initiatief.

Functies in de tijdelijkheid kunnen met hun vaak experimentele, innovatieve, creatieve, uitnodigende, speelse karakter een bijdrage leveren aan de lange termijn doelstellingen van plekken en gebieden.

Inhoud

1. Inleiding
1.1. Schinkelkwartier transformeert 07
1.2. In welke fase zitten we? 07
1.3. De tussentijd 07
1.4. Wat is de status van deze visie? 08
1.5. Hoe dit document te lezen? 08

Onze aandachtspunten 10

2. Tijdelijke initiatieven
2.1. Ruimte geven aan de tussentijd 13
2.2. Wat kan tijdelijkheid betekenen? 13
2.3. Verschillende vormen van tijdelijkheid 14

3. Hoofthema's tijdelijkheid
3.1. Hoofdthema's 21
3.2. Rol van de Gemeente 23

4. Deelgebieden
4.1. Inleiding 25
4.2. Schinkelhaven - Makersdistrict 26
4.3. Sloterstrip - Stedelijke boulevard 27
4.4. Riekerpark - Groene woonbuurt 28
4.5. Nieuwe Meer - Innovatiedistrict 29
4.6. De Plantijn - Zorgdistrict 30

5. Strategie en organisatie
5.1. Strategie 33
5.2. Organisatie 34
5.3. Inzet en Financiering 35

Colofon

Luchtfoto Projectgebied Schinkelkwartier bron: Google

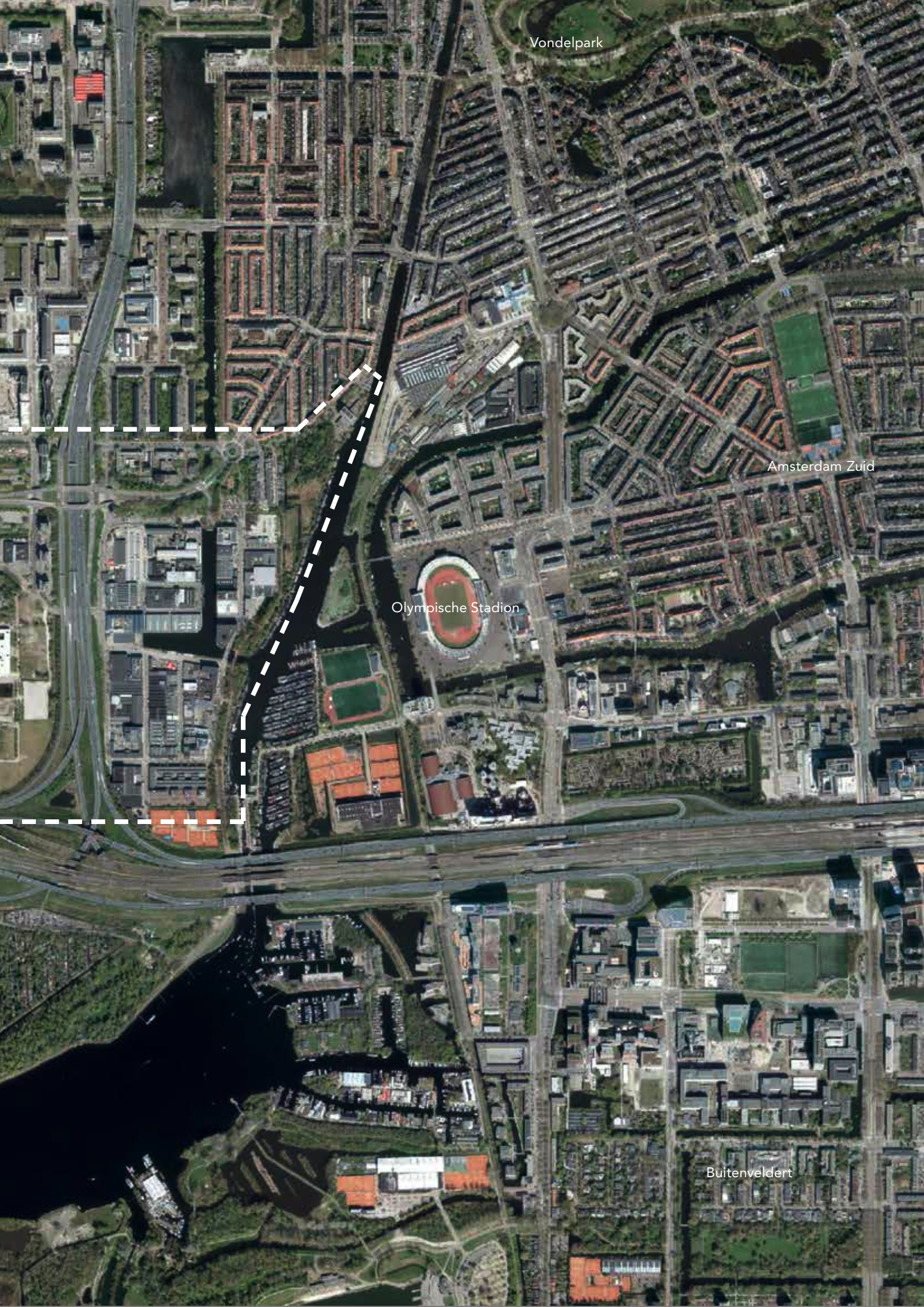
Vondelpark
Amsterdam Zuid
Olympische Stadion
Buitenveldert

1 Inleiding

Melbourne International Design Week *beeld: www.behance.net Sarah Anderson*

1.1 Schinkelkwartier transformeert

Op de grens van stadsdeel Nieuw West en Zuid ligt Schinkelkwartier. Aan de rand van Amsterdam was dit ooit een ideale plek voor bedrijven die veel ruimte nodig hadden. Het nu nog vrij geïsoleerde en monofunctioneel werkgebied gaat de komende jaren flink veranderen. Schinkelkwartier zal transformeren naar een goed verbonden en gemengde stadswijk.

Schinkelkwartier is een van de grote gebiedsontwikkelingen van Amsterdam en een nieuwe schakel in het stedelijk netwerk aan de zuidkant van de stad. Een gebied dat zich uitstrekt van Nieuw Sloten in stadsdeel Nieuw-West tot aan Bijlmer West in stadsdeel Zuidoost.

De verandering en verdichting van Schinkelkwartier heeft de afgelopen jaren al geleidelijk plaats gevonden en zal de komende jaren een nieuwe fase in gaan. Naast het bestaande aanbod van bedrijfsruimte en kantoren zal het gebied verdichten en komt er een mix met wonen, recreatie en ondersteunende voorzieningen.

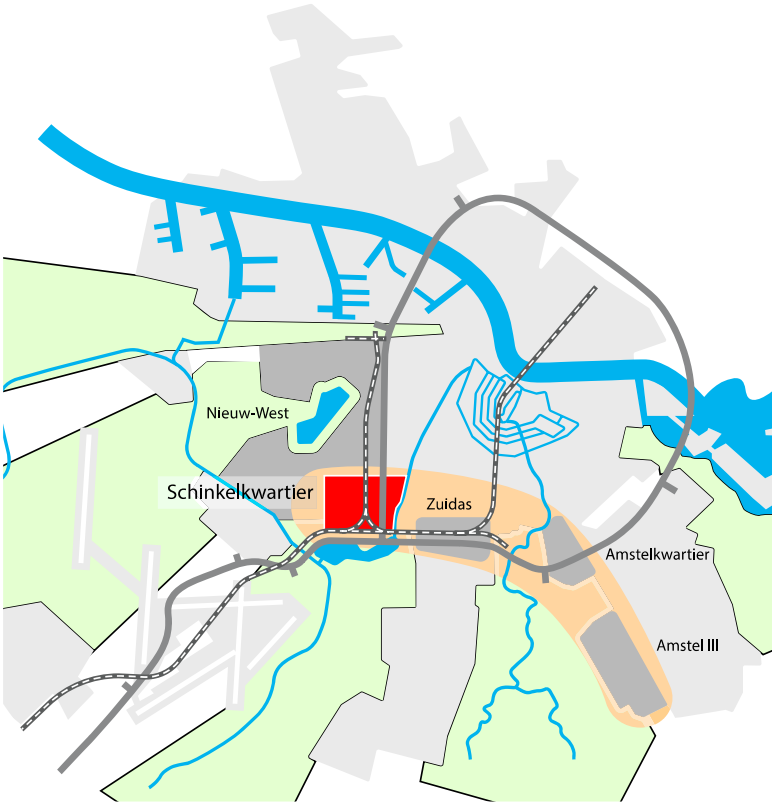

1.2 In welke fase zitten we?

De afgelopen jaren is hard gewerkt aan een projectnota Schinkelkwartier. Deze is in december 2021 definitief vastgesteld door het college van B en W. Met de projectnota is de haalbaarheid van de gebiedsontwikkeling aangetoond en zijn keuzes gemaakt over de nodige maatregelen. In de projectnota Schinkelkwartier wordt geschetst wat de ambities en uitgangspunten voor de transformatie zijn en binnen welke kaders die zou moeten plaatsvinden. Er wordt ingezet op een inclusieve, levendige en groene stadswijk met ruimte voor 22.000 inwoners en 45.500 werknemers. In de volgende fase van de planvorming worden de zes verschillende deelgebieden in Schinkelkwartier verder uitwerkt in een aparte investeringsnota per deelgebied. Hierin wordt onder andere het stedenbouwkundig raamwerk uit de projectnota verder uitgewerkt.

1.3 De tussentijd

De transformatie van Schinkelkwartier is er een van een lange adem. Hiervoor is een horizon van zo'n 25 jaar aangehouden. Om een beeld te krijgen: In 1995, meer dan vijfentwintig jaar geleden, stond de Zuidas aan de vooravond van waar Schinkelkwartier nu staat. De Zuidas is nog steeds niet 'af' en zal dit ook nooit worden. Gebieden ontwikkelen zich constant door en vinden zichtzelf weer opnieuw uit. Wat ooit sportpark Riekerhaven in Schinkelkwartier was zal de nieuwe wijk Riekerpark worden met in het hart een ruim stadspark. Tijdens het verder uitwerken en uitvoeren van de stedenbouwkundige plannen en de deelgebieden zal zich een tijdelijke situatie voordoen: De tussentijd.

Gebouwen komen leeg te staan, kavels wachten op een nieuwe bestemming en de openbare ruimte moet worden veranderd. Er ontstaat een situatie waarbij de ruimte tijdelijk anders kan worden ingericht. Nu al wordt de tussentijd in Riekerpark benut door het huisvesten van statushouders en studenten. Een ander voorbeeld is een voormalig IBM-

kantoor in Nieuwe Meer Oost dat na 11 jaar leegstand in 2014 tijdelijk is getransformeerd tot het succesvolle B-Amsterdam.

Tijdelijke en experimentele initiatieven zijn belangrijk en noodzakelijk om maatschappelijk, stedelijke en Amsterdamse thema's aan de orde te brengen. Het op korte termijn tijdelijk benutten van de ruimte voor dit soort initiatieven kan op de lange termijn bijdragen aan de kwaliteit van het gebied. Met het benoemen van een aantal hoofdthema's in deze visie proberen we een duidelijk kader mee te geven waaraan een tijdelijk initiatief binnen Schinkelkwartier moet voldoen. We proberen op deze manier onverwachte en niet te plannen creativiteit van initiatiefnemers snel en duidelijk een handvat te bieden.

In de projectnota Schinkelkwartier worden ambities en hoofdkeuzes geschetst die we belangrijk vinden voor de toekomst van Schinkelkwartier. Doel van dit visiedocument "Schinkelkwartier in de tussentijd" is om aan te sluiten op onze ontwikkelstrategie, met als uitgangspunt "regisseren waar het moet en faciliteren waar het kan".

Tijdelijke initiatieven hebben niet slechts het doel om fysieke ruimte te herinrichten en anders te gebruiken, maar om de opbouw van sociale, nog niet direct voel- of zichtbare verbindingen met omliggende buurten in Nieuw West en Amsterdam-Zuid te laten ontstaan en te verbeteren. We staan voor een opgave om Schinkelkwartier te maken tot een plek waar iedereen zich thuis voelt en het fijn vindt om langer te verblijven.

1.4 Wat is de status van deze visie?

Met deze visie wordt gepoogd de grootschaligheid en lange duur van een gebiedsontwikkeling te verenigen met de kracht van het tijdelijke. Dit document staat dus niet op zichzelf maar is een apart onderdeel van de ontwikkelopgave.

Naast een visie biedt dit document dus ook een strategisch kader. De nadruk leggen we hierbij op de komende 5 tot 10 jaar. Dit is een periode waarvan wij denken dat deze redelijk is te overzien. Als voorbeeld het tijdelijke initiatief Startblok in Riekerpark dat in 2016 werd opgeleverd en doorloopt tot 2027.

Binnen de visie wordt richting gegeven waar tijdelijke initiatieven aan moeten voldoen en welke maatregelen en randvoorwaarden hierbij horen. We geven aan op welke wijze we tijdelijke initiatieven faciliteren. Ondanks dat we voorwaarden opstellen willen we uitnodigend en open zijn voor de spontaniteit en creativiteit van initiatiefnemers.

1.5 Hoe is dit document te lezen?

We beginnen met een shortlist van onze belangrijkste aandachtspunten voor tijdelijke initiatieven.

Hoofdstuk 2 gaat in op de betekenis van tijdelijke initiatieven en welke vormen van tijdelijkheid we in Schinkelkwartier onderscheiden.

In hoofdstuk 3 geven we vervolgens aan welke thema's we belangrijk vinden bij de selectie van een initatief en de rol van de gemeente hierin.

Schinkelkwartier is onderverdeeld in zes deelgebieden. In hoofdstuk 4 kijken we bij elk deelgebied wat het profiel is, gaan we kort in op de huidige situatie en noemen we een aantal aandachtspunten voor de tussentijd in de komende jaren.

In hoofdstuk 5 sluiten we af met strategische uitgangspunten en een advies voor de organisatie en financiering.

Tijdelijkheid in ZUIDAS *beeld: Arjan van Ruyven*

Onze aandachtspunten

1. ***Samen stad maken***
   De leefbaarheid in de wijk, in en om de gebouwen wordt versterkt. De stad, de inwoners en leefomgeving staan centraal; burgerparticipatie, co creatie en betrokkenheid wordt gestimuleerd. Het initiatief moet rekenen op support van aanwezige stakeholders in de omgeving. Door afstemming te zoeken met stakeholders in de (directe) omgeving wordt de kans tot slagen van het initiatief vergroot.

2. ***Ruimte voor bijzondere initiatieven***
   Het initiatief biedt kansen aan diverse (lokale) ondernemers, ontwikkeld nieuwe concepten en stimuleert creatief ondernemerschap. Dat is aantrekkelijk voor nieuwe bewoners, ondernemers en investeerders in het gebied.

3. ***Omarmen ambities tussentijd***
   Het initiatief voldoet aan de hoofdthema's voor tijdelijkheid (zie hoofdstuk 3 visie tussentijd Schinkelkwartier). We werken inclusief, vergroten de verblijfskwaliteit, zetten in op een autoluw gebied en hergeruiken zo veel mogelijk wat we hebben.

4. ***Trots op Schinkelkwartier***
   Naast meerwaarde stellen we het op prijs dat het initiatief een bijdrage levert aan de bekendheid en aantrekkingskracht van Schinkelkwartier

5. ***Flexibiliteit en afspraken***
   Tijdelijke initiatieven zijn, afhankelijk van de termijn waarop de plek ontwikkeld gaat worden, voor maximaal tien jaar mogelijk. Het is van belang dat de businesscase hier rekening mee houdt door flexibel om te gaan met tijd, functies, regelgeving en ruimte. Een eindmoment wordt duidelijk afgesproken en na afloop wordt de locatie in oorspronkelijke staat te herstelt.

6. ***Verantwoordelijkheid***
   Initiatiefnemers zijn zelf verantwoordelijk voor hun verdienmodel en de inhoud van de activiteiten. Daarin willen we als team Schinkelkwartier graag meehelpen om de juiste weg te vinden binnen de gemeente. Een intake gesprek is een eerste stap. Dit is geen garantie op goedkeuring, maar geeft een eerse reactie. Zorg ervoor dat je voldoende hebt uitgedacht wat je wil en maak ons duidelijk wat je van ons vraagt. Voor contact kan een mail worden gestuurd naar: Schinkelkwartier@amsterdam.nl

   Je kunt ook contact opnemen met de gebiedsmakelaar uit je buurt, zie hiervoor de website van de gemeente Amsterdam

Disclaimer

- Veel gebeurt al tijdelijk zonder dat de gemeente Amsterdam een actieve rol hierin hoeft te spelen, bijvoorbeeld als een leegstaand gebouw tijdelijk wordt verhuurd. Wij zetten ons met name in voor het publiek belang. Zolang er aan publiek rechtelijke regels wordt voldaan, zoals het bestemmingsplan en de bouwregelgeving, is er van alles mogelijk. Als de gemeente haar publiek en/of privaatrechtelijkemedewerking moet verlenen zal er altijd een afweging moeten worden gemaakt.

- De voortgang van de ontwikkeling van het gebied is altijd een goede reden om een initiatief af te wijzen en/of (in onderling overleg) te beeindigen. Kijk voor de meest recente informatie over de gebiedsontwikkeling op de website van Schinkelkwartier

Tijdelijkheid in Schinkelkwartier Kaskantine *beeld: Arjan van Ruyven*

2 Tijdelijke initiatieven

Biobasecamp Dutch Design Week Eindhoven *beeld: www.dezeen.com*

2.1 Ruimte geven aan de tussentijd

In veel ontwikkellocaties in Amsterdam worden tijdelijke bestemmingen ingezet als middel om het gebied op de kaart te zetten, mensen ernaartoe te halen en een voorproefje te geven van de toekomst. Bekende voorbeelden zijn voormalig strandpaviljoen Blijburg op Ijburg, Broedplaats de Ceuvel in Noord en de tuin van Bret op Sloterdijk.

Ook in Schinkelkwartier zijn inmiddels tijdelijke functies gevestigd zoals de broedplaats Radion, de Kaskantine en het Startblok Riekerhaven. En gezien de grootte van het gebied en onbenutte ruimte die er nog is dienen er zich regelmatig nieuwe initiatieven aan. Naast een toets op de juridisch-planologische ruimte voor plannen is ook een afwegingskader nuttig om te bepalen of en wanneer tijdelijke initiatieven een kans kunnen krijgen binnen de gebiedsontwikkeling [1].

In dit licht is het bij gebiedstransformatie bovendien belangrijk dat de schaarse grond en gebouwen die de gemeente nog in bezit heeft, mede als hoeder van het sociale domein, zorgvuldig in te vullen. Als projectteam zien we hiervoor een aantal thema's en aandachtspunten die we als randvoorwaarden willen meegeven. Hiernaast zal de gemeente als grondeigenaar ook zelf initiator zijn om ruimte te geven aan sport en spel, huisvesting van statushouders, kunstenaars, studenten en bewoners met een smallere beurs en/of innovatieve ideeën de ruimte te geven om Amsterdam tot een stad te maken met een open en toegankelijk karakter.

[1]Uit verslag Expert Meeting over tijdelijkheid – Henk van Veldhuizen 18/02/2020

2.2 Wat kan tijdelijkheid betekenen?

Tijdelijke functies kunnen een bijdrage leveren aan het zichtbaar maken van waar een gebied naartoe beweegt. Dit kan per deelgebied verschillen als de opgave, doelen en ambities per deelgebied anders zijn. Tegelijk kan de ervaring uit tijdelijke initiatieven leiden tot nieuwe inzichten voor het gebied. Dat betekent niet dat tijdelijke initiatieven permanent op hun plek moeten zitten, maar wel dat aan bepaalde functies behoefte blijkt te zijn in een gebied.

Door tijdelijke initiatieven toe te laten ontstaat ruimte voor initiatiefnemers om hun concepten te verwezenlijken en onderdeel te zijn van de creatie van een nieuw stuk stad. Daarin moet ruimte blijven voor experiment. Sommige functies kunnen hun bestaansrecht nu eenmaal alleen proefondervindelijk bewijzen.

2.3 Verschillende vormen van tijdelijkheid binnen Schinkelkwartier

Tijdelijk initiatieven zijn er in vele vormen en maten: van een terras op een parkeerplek tot leegstandsbeheer in een voormalig kantoorgebouw. Om een onderscheid te maken in de wijze waarop een initiatief van invloed is op de transformatie, de mate waarin de stedelijke thema's een rol spelen en de impact van het initiatief, hebben we een aantal vormen van tijdelijk gebruik benoemd. Bij elke vorm zal de rol van de gemeente verschillen. Dit kan van een faciliterende rol tot aan een initiërende rol zijn. De looptijd van een initiatief speelt ook een rol. Een evenement heeft bijvoorbeeld een looptijd van een weekend, het tijdelijk gebruik van een (lege) kavel jaren. De vijf verschillende vormen van tijdelijkheid in Schinkelkwartier:

2.3.1 De lege kavel

Een lege kavel is in Amsterdam door de druk op de stad vaak een stuk grond/ grasveld dat in de wacht staat om ontwikkeld te worden. In het verleden werd een gebouw (zgn. opstal) nog wel eens vroegtijdig gesloopt waardoor een stuk grond soms lang leeg lag voor er nieuwbouw kwam. Tegenwoordig worden gebouwen zo lang mogelijk in gebruik gehouden door leegstandsbeheer.

Vrije grond is dus schaars in Amsterdam. Ook in Schinkelkwartier zijn lege kavels voor een groot deel al in gebruik met tijdelijke sociale functies zoals huisvesting voor studenten en statushouders of een tijdelijke school. Er zijn nog een aantal grote stukken grond vrij die wachten op ontwikkeling. Zoals de voormalige sportvelden in deelgebied Riekerpark en het middengebied van Nieuwe Meer West.

Naast vrije kavels is er door de relatief geringe dichtheid in Schinkelkwartier nog genoeg grond vrij om tijdelijk beter benut te worden. Met name de vele parkeerterreinen rondom losliggende kantoorpanden zien we graag beter benut worden zodat deze ruimte aantrekkelijker worden om langer in het gebied te verblijven.

Meestal moeten voor tijdelijke functies nieuwe afspraken worden gemaakt. Publiekrechtelijk voor afwijking van het bestemmingsplan en privaatrechtelijk indien de gemeente eigenaar van de grond is. We vragen initiatiefnemers in eerste instantie altijd om contact op te nemen met het projectteam Schinkelkwartier. Bij tijdelijke bebouwing wordt er door de gemeente altijd een zgn. kavelpaspoort opgesteld.

Voorbeelden tijdelijk gebruik lege kavel

- Tijdelijke woonhuisvesting voor studenten, statushouders, stadsnomaden
- Tijdelijke sportvelden, urban sports en speelplekken voor kinderen
- Tijdelijke bedrijfhuisvesting voor makers, kunstenaars, winkels
- Horeca en/of Festivalterrein, expositieruimte
- Buurttuin, Urban Farming

Startup Village Sciencepark Amsterdam *beeld: Venture Studios*

2.3.2 Leegstandsbeheer

In het verleden werden panden nog wel leeg gelaten omdat het tijdelijk in bruikleen nemen en/of verhuren van een pand als lastig en economisch onrendabel werd gezien. Met name ook het risico dat tijdelijke gebruikers door huurbescherming het pand niet hoefden te verlaten is door het maken van wetgeving voor tijdelijkheid weggenomen. In het verlengde hiervan en met het verbod op kraken er de afgelopen decennia een professionaliseren van leegstandsbeheer ontstaan. Panden staan daardoor niet meer juridisch leeg, maar dragen door een minimale bezetting helaas weinig bij aan de potentie die een tijdelijke situatie kan zijn voor de levendigheid en betrokkenheid van bewoners in een te transformeren buurt. Door het economisch aantrekkelijk worden van leegstandsbeheer is er minder ruimte is voor alternatieve vormen van beheer voor kunstenaars, artiesten, maakindustrie en maatschappelijke buurt organisaties.

In leegstandsbeheer onderscheiden wij twee vormen. De eerste vorm is **actief** leegstandbeheer dat commercieel gebruik maakt van een pand door het aanbieden van tijdelijke kantoorruimte, toevoegen van tijdelijke horeca of anti-kraak wonen,. De tweede vorm is **maatschappelijk** leegstandsbeheer waarbij de ruimte sociaal-maatschappelijk wordt benut voor een buurtorganisatie, kunstenaars, artiesten, etc. Een mooi voorbeeld hiervan is stichting Leegstand Oplossers Amsterdam (LOLA) die leegstaande ruimte sociaal maatschappelijk programmeert op basis van de behoefte vanuit de directe omgeving en hierbij samenwerkt met een kwartiermaker uit de buurt. Zo worden lokale communities betrokken bij de toekomstige gebiedsontwikkeling.

De rol van de gemeente is bij commercieel leegstandsbeheer met name faciliterend. Bij (sociaal) maatschappelijk leegstandsbeheer werkt de gemeente vaak als partner samen met de eigenaar van het pand of is zij initiator voor het eigen vastgoed.

Als tijdelijke functies buiten het bestemmingsplan vallen zal er een tijdelijke ontheffing moeten worden aangevraagd voor afwijkend gebruik. Voor horeca zijn hiernaast nog een aantal andere vergunningen nodig (exploitatievergunning, bibob toets, een terrasvergunning, etc.). Indien we in het kader van de tussentijd vinden dat de voorgestelde horeca onderscheidend en van toegevoegde waarde is moeten we vanuit de gemeente dit goed onderbouwen, mede omdat er veel horeca-initiatieven worden aangevraagd.

beeld: Martijn Smolenaers

Broedplaats WOW Amsterdam *beeld: TJ Maguire*

Voorbeelden **maatschappelijk** leegstands-beheer (sociale doelstelling)

- Broedplaats Acta van Urban Resort (Sloterstrip)
- Westlander - Opvang kwetsbare gezinnen (Sloterstrip)
- Het Care Design Lab in het voormalige Slotervaartziekenhuis
- LolaBuitenpost in Bijlmer Oost

Skatecafe in Hamerkwartier Amsterdam *beeld: www.skatecafe.nl*

Voorbeelden **actief** leegstandsbeheer (commerciële doelstelling)

- Club Atelier – Horeca / Evenementenlocatie / Kantoorruimte (Schinkelhaven)
- ZuidWest van Temporary Palaces (Riekerpark)
- Radion - Horeca / Nachtclub (Sloterstrip)
- Casa Sofia en het Buurtteam in het voormalige Slotervaartziekenhuis

2.3.3 PLacemaking

Placemaking is een veelzijdige benadering van planning, ontwerp en beheer van openbare ruimtes. Placemaking speelt in op de betrokkenheid, inspiratie en mogelijkheden van een lokale gemeenschap, met de bedoeling openbare ruimtes te maken die de gezondheid, het geluk en welzijn van de gebruikers bevorderd. In Schinkelkwartier willen we placemaking wat duidelijker afbakenen als tijdelijke ingrepen in de openbare ruimte waardoor gebruikers zich prettig en verbonden voelen. Voor deelgebied Schinkelhaven zien we bijvoorbeeld kansen om de straten die nu volledig door parkeren en inritten worden ingenomen beter te benutten voor bankjes, groenvoorzieningen en het stallen van fietsen.

Welke tijdelijke ingrepen er het beste zijn voor welk gebied is per uitstek een co-creatie waarbij gebruikers en belanghebbende in het gebied bij betrokken moeten zijn. Zij kunnen hierbij aangeven wat ze missen en hoe het gebied op korte termijn een toegankelijkere en open karakter moet krijgen. Om een intrinsieke betrokkenheid te stimuleren zien we het liefst dat uitvoering van afgestemde initiatieven zelf door initatiefnemers worden geregeld en gerealiseerd. De gemeente kan in samenwerking met ontwikkelende partijen afspraken maken wie en op welke wijze wordt bijdragen aan de realisatie.

De transformatie van Schinkelkwartier zal voor een lange periode plaatsvinden, wat inhoud dat er veel bouwwerkzaamheden zijn en daardoor veel overlast zal zijn. Een voorbeeld om de directe omgeving aangenamer te maken zijn zogenaamde groene bouwhekken, ingezet om visueel overlast wat te verlichten. Samen kun je verder zoeken naar andere initiatieven om deze tijdelijke situatie aangenamer te maken.

Voorbeelden placemaking
- Een tijdelijk terras op parkeervakken
- Een tijdelijke speelplek of pocketpark
- Creatieve makers die lokaal produceren
- Een buurtmoestuin

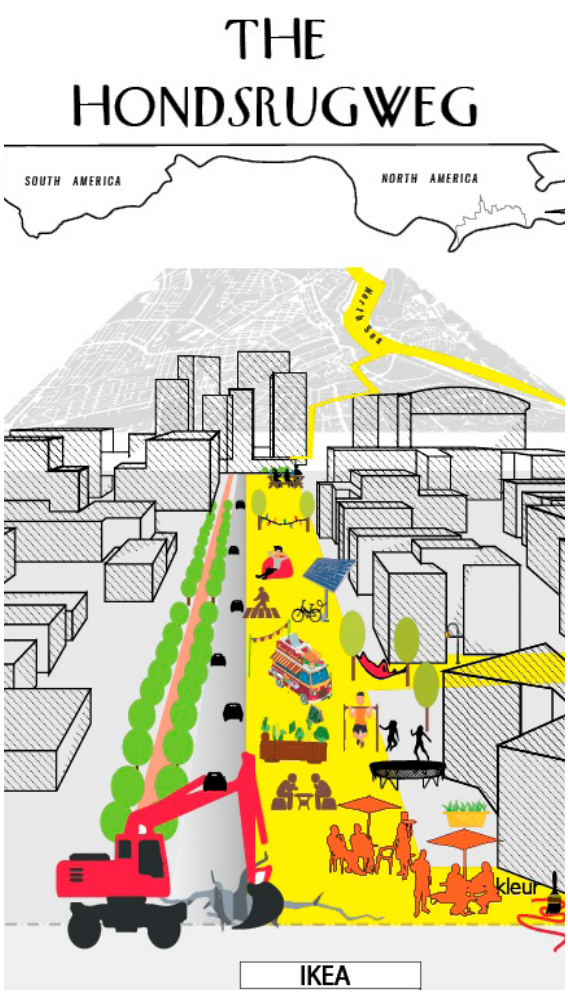

Placemaking in Amstel III *beeld: placemakingplus.com*

Parkeerplekken als tijdelijk terras *beeld: spocialpinpoint.com*

2.2.4 Evenement

Nu de COVID19 maatregelen in grote mate versoepeld zijn komt er ook weer ruimte voor evenementen: mensen samen brengen, te informeren, te vermaken of samen te herdenken. In een populaire stad als Amsterdam hebben we er wekelijks mee te maken in de vorm van een markt, demonstratie of festival. De afgelopen jaren is er met grote regelmaat gedebatteerd over met name de overlast die evenementen veroorzaken. Hierdoor gaan we haast voorbij aan de meerwaarde voor en de onlosmakelijkheid van evenementen met de stad. Evenementen zijn ontmoetingsplekken voor Amsterdammers met de meest uiteenlopende achtergronden, waar je een veelheid van verschillende muziek, eten, cultuur en kunsten kan beleven.

De meerwaarde voor Schinkelkwartier van evenementen in relatie tot de tijdelijkheid is het gebied op een ontspannen manier bij een groter publiek bekend te maken. Door de druk die er in de (binnen)stad is op evenementen kan er in de periode dat er nog niet veel nieuwe bewoners zijn het gebied als overdrukventiel worden ingezet. Veel organisatoren zijn inmiddels gewend om snel een evenement op en af te bouwen. Hierdoor kan bijvoorbeeld in het weekend, wanneer kantoren veel minder gebruikt worden, er makkelijker een buitenevenement plaats vinden. De zuidpunt van Riekerpark (voormalige sportpark Riekerhaven) is hierbij geschikt voor middelgrote en grote (muziek)festivals.

De rol van de gemeente is bij evenementen er een van faciliteren en ervoor waken dat er goede afstemming plaats vindt tussen organisatoren en belanghebbende in het gebied. Voor het organiseren van een evenement is vaak toestemming van de gemeente via vergunning nodig. Voor de exacte en actuele voorwaarden kan het beste website van de Gemeente Amsterdam worden geraadpleegd.

Voorbeelden evenementen in relatie tot de gebiedsontwikkeling:
- Een buurtontbijt / buurtcamping
- Openlucht bioscoop
- Kunstroute
- Festivals

Voorbeeld doelgroep : jongeren uit Nieuw-West
beeld: Stichting DS-RS

Buitenbioscoop Sluitbuurt Zeeburgereiland Amsterdam *beeld: placemakers.nl*

2.2.5 Infrastructuur

Een complexe en uitdagende opgave is het realiseren van diverse infrastructurele ingrepen in Schinkelkwartier. Deze ingrepen, zoals een brug over de Schinkel en het omklappen van metrostation Henk Sneevlietweg, moeten het gebied beter bereikbaar en doorwaadbaar maken voor de grote toename aan gebruikers van het gebied. Ondanks het belang van deze ingrepen voor de gewenste stedelijkheid zal uitvoering hiervan nog vele jaren op zich laten wachten. Bewoners en werknemers zullen de komende jaren niet van de nodige nieuwe infrastructuur kunnen profiteren.

Tijdelijke maatregelen en het actief betrekken van bewoners in tijdelijke oplossingen zorgen voor meer begrip en maken een hoop zand tot een zandbak in plaats van een obstakel in je dagelijkse route naar de supermarkt. Een goed voorbeeld is de wijze waarop de uitvoering van de Noord-Zuidlijn in het centrum van Amsterdam na veel kritiek en ongenoegen over de uitvoering is aangepakt.

In de (lange) tijd tot het opleveren van nieuwe infrastructurele voorzieningen en zal het gebied geleidelijk aan intensiever bewoond en gebruikt worden. Hiervoor zullen tijdelijke voorzieningen voor getroffen moeten worden.

Voorbeelden van tijdelijke infrastructurele invullingen:

- Tijdelijke openbare fietsenstallingen (o.a. bij het metrostation) en "last mile" oplossingen
- Tijdelijke geluidsmaatregelen om (meer) woningbouw mogelijk te maken
- Tijdelijke verbinding over de Schinkel (bijvoorbeeld een elektrisch pontje)
- Aandacht openbare ruimte bij infrastructurele werkzaamheden

Tijdelijk infocentrum NoordZuidlijn rokin Amsterdam *beeld: M. Chang Sing Pang*

3 Hoofdthema's tussentijd

Padel bij Sloterdijk *beeld: Peakz Padel*

Omdat we graag zien dat tijdelijke initiatieven van meerwaarde zijn bij de gebiedsontwikkeling van Schinkelkwartier hebben we vier hoofdthema's bepaald. Uitgangspunt bij de selectie is dat de initiatiefnemer met praktische voorstellen aantoont hoe er binnen het tijdelijke initiatief wordt bijgedragen aan deze thema's. Het experimentele karakter en de voorbeeldfunctie voor latere initiatieven, bijvoorbeeld door toepassing van opgedane kennis in definitieve projecten, wordt aangemoedigd.

Bij elk thema vragen we om aan te geven hoe men deze uitwerkt. Een initiatiefnemer wordt uitgedaagd om de thema's zoveel mogelijk te betrekken in het concept. We vragen de initiatiefnemer om creatief te zijn in het zoeken naar oplossingen. Niet alle thema's zullen in een voorstel verwerkt kunnen worden. Hierbij vragen we dan wel om een toelichting.

3.1 De vier hoofdthema's van Schinkelkwartier

1 - Inclusiviteit
De verandering van een afgelegen gebied met bedrijven, kantoren, grote parkeerterreinen en veel lege ruimte naar een nieuw stuk stad dat aansluit op een intensief Amsterdamse stadsmilieu kan meewerken aan nieuwe voorzieningen. Hierdoor kunnen ook wijken buiten de ring profiteren van een diverser aanbod. Een van de belangrijke aandachtspunten is ervoor te zorgen dat bewoners uit naastgelegen buurten zich verbonden gaan voelen met Schinkelkwartier en er saamhorigheid ontstaat tussen verschillende gebruikers en haar achtergronden. Schinkelkwartier kan zo een ruimtelijke en maatschappelijke verbinding worden tussen Nieuw-West en Amsterdam-Zuid. Zo werken we aan een genereuze stad.

Als gemeente zijn we overtuigd dat samenwerkingen van verschillende leef, woon en werkculturen leid tot innovatie en creativiteit. Hoe zorgen we ervoor dat alle Amsterdammers mee kunnen doen en niemand aan de kant staat of zich er niet bij voelt horen. Want hoe meer mensen meedoen, van elkaar weten wat ze doen, weten wat ze denken en hierover in gesprek gaan met elkaar, des te sterker en veerkrachtiger de stad is.

Het zoeken en proberen samenwerking(en) te vinden met lokale partijen in de initiatieffase beschouwen we als een belangrijke randvoorwaarde. Bij het vermelden van (lokale) partijen waar men wil mee samenwerken is een belangrijk aandachtspunt dat de initiatiefnemer persoonlijk contact heeft opgenomen met de genoemde partijen.

2 - Verblijfskwaliteit
Amsterdam is een van de groenste steden van Europa. De huidige tendens van binnenstedelijke verdichting zorgt voor een grotere dichtheid van wonen, en steeds meer Amsterdammers maken zo gebruik van de publieke ruimte in hun buurt en parken. De openbare ruimte heeft daarbij een belangrijke functie als ontmoetingsplek voor (buurt) bewoners. Een prettige inrichting voor voetgangers en fietsers zorgt ervoor dat mensen eerder de auto laten staan en meer bewegen. Sport en Spel dragen bij aan een gezond Schinkelkwartier, en daarmee een gezond Amsterdam.

De gemeente ziet graag dat mensen zelf aan de slag gaan met het vergroenen van de stad en heeft verschillende subsidies voor de aanleg van een buurtmoestuin, geveltuin, een groene muur of een daktuin om groenten te verbouwen.

Initiatiefnemers worden uitgedaagd om bij tijdelijke initiatieven te experimenteren op welke wijze de openbare ruimte, die voor iedereen te gebruiken is, valt te combineren met verschillende individuele wensen en gebruik zoals buitensport, rondhangen, moestuinen, etc.

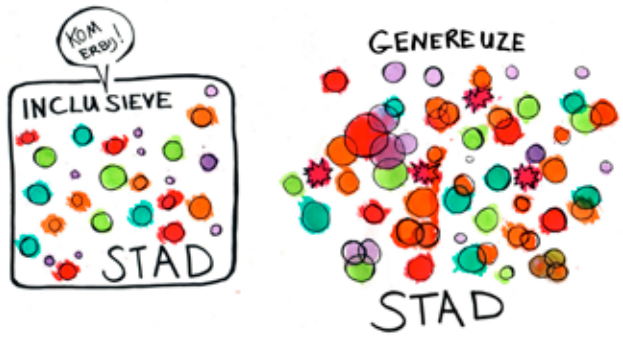

beeld: studio MARCHAI

3 - Bereikbaarheid
Autoluw hoort bij een woon-werkgebied met hoge dichtheid zoals Schinkelkwartier een centrum-stedelijk mobiliteitsprofiel zoals beschreven in de Uitvoerings-agenda Mobiliteit en de Agenda Amsterdam. Daarin is autobereikbaarheid ondergeschikt aan lopen, fietsen en openbaar vervoer. Zo'n profiel draagt bij aan een prettige openbare ruimte en sluit aan op andere ambities zoals gezondheid, veiligheid en duurzaamheid. Voorwaarde is dat de initiatiefnemer bezoekers voldoende (digitaal) informeren over de bereikbaarheid per fiets en openbaar vervoer. Er wordt door de initiatiefnemer gezorgd voor voldoende stallinggelegenheid voor fietsers en (elektrische) scooters.

Ten aanzien van ander vervoer zoals de auto en vrachtverkeer dagen we initiatiefnemers uit om zo veel mogelijk gebruik te maken van elektrisch deelvervoer en het bundelen van bestellingen. Er lopen binnen de gemeente Amsterdam verschillende trajecten die innovatie op dit gebied ondersteunen en er wordt zoveel mogelijk relevante informatie (open data) beschikbaar gesteld.

4 - Circulariteit
Amsterdam wil in 2050 een circulaire stad zijn. Een stad waar waardevolle materialen en grondstoffen worden hergebruikt en waar geen afval wordt geproduceerd. De maken van nieuwe materialen en goederen zorgt ervoor dat grondstoffen opraken en is verantwoordelijk voor meer dan de helft van de wereldwijde CO2-uitstoot. In een circulaire stad zorgen we ervoor dat grondstoffen en materialen worden hergebruikt en niet verloren gaan. Door volop in te zetten op hergebruik zorgt dit voor meer lokale werkgelegenheid zoals in de reparatie- en verwerkingssector. Zo zorgen we er ook voor dat de maakindustrie een integraal onderdeel is in het toekomstig woon en werk programma van Schinkelkwartier.

We zien graag hoe initiatiefnemers zoveel mogelijk hergebruiken, in alle onderdelen van de keten.
De aanpak voor een circulair Amsterdam is beschreven in de Strategie Amsterdam Circulair 2020-2025

Circulair Pavilion Paris Encore Heureux Architectes *beeld: Cyrus Cornut/Matignon*

3.2 Rol van de gemeente

De gemeente Amsterdam omarmt tijdelijke ontwikkeling in verschillende vormen en laat binnen de vier richtinggevende thema's ruimte voor de initiatiefnemer. We begrijpen dat een grote toegevoegde waarde in die vrijheid van de initiatiefnemer zit. De gemeente zal ook voorwaarden moeten stellen zodat het maatschappelijk belang wordt gediend.

Elk initiatief is anders. Elk initiatief heeft immers haar eigen achtergrond, bedrijfsplan en uitwerking. Zo zullen ook de afspraken die gemaakt worden tussen gemeente en initiatiefnemer maatwerk zijn. Naast een publiekrechtelijk traject voor de benodigde juridisch planologische kaders zoals (omgevings) vergunningen zullen er ook privaatrechtelijke afspraken worden vastgelegd. Dit vergt tijd aan de kant van de gemeente Amsterdam voor een zorgvuldige afstemming en goedkeuring van de verschillende gemeentelijke diensten. Een initiatiefnemer zal hierdoor – helaas – vaak wat langer moeten wachten en er kan niet altijd de zekerheid geboden worden of en wanneer een tijdelijk initiatief kan worden uitgevoerd. Door de jaren heen is er veel ervaring opgedaan met diverse tijdelijke initiatieven. Hierdoor wordt er gestreefd om de privaatrechtelijke randvoorwaarden zo veel mogelijk in 'standaard'-contracten vast te leggen. Een tijdelijk gebruiksovereenkomst zal bijvoorbeeld in den beginsel marktconform moeten zijn.

In het opstellen van de uitgangspunten proberen we voor ons zelf, onze collega's en initatiefnemers een duidelijk kader op te stellen maar ook met name uit te dagen om thema's te onderzoeken en concreet richting te geven.

Indien er door de gemeente medewerking wordt verleend aan een tijdelijk initiatief wordt er na de realisatie van een project in een tussentijdse evaluatie beoordeeld of en hoe de beoogde doelstellingen zijn gehaald en op welke niveaus een bijdrage is geleverd. Er zal gezamenlijk worden gekeken hoe samenwerkingen kunnen worden verbeterd en/of nieuwe samenwerkingen kunnen ontstaan en op welke wijze de gemeente hieraan kan bijdragen.

4 Deelgebieden

Impressie Schinkelkwariter in 2045 *beeld: Gemeente Amsterdam*

4.1 Inleiding - Plangebied, Deelgebieden en Buurten

Schinkelkwartier ligt op het snijvlak van de stadsdelen Zuid en Nieuw-West en is onderverdeeld in zes deelgebieden: Schinkelhaven, Sloterstrip, Riekerpark, Nieuwe Meer Oost, Nieuwe Meer West, en De Plantijn.

Deze verschillende deelgebieden zijn ontstaan door de begrenzing van infrastructuur als snelweg, trein, metro. Nu is er nog een duidelijke overgang van werkgebied (binnen Schinkelkwartier) naar woongebied (buiten Schinkelkwartier). Dit is mede ontstaan vanuit het modernistische stedenbouwkundig principe om functies als wonen, werken, verkeer, groen en sport duidelijk te scheiden.

Ieder deelgebied heeft een eigen karakter dat in de toekomst verder een specifieke invulling krijgt door het nieuwe stedenbouwkundig plan en beoogd programma. De grootste opgave voor Schinkelkwartier is het mogelijk maken van nieuwe woningen (in elk deelgebied) in een geluidsbelast gebied en een leefbaar gebied creëren voor de bewoners en gebruikers.

Het opbouwen van een sociaal netwerk in de komende 5 – 10 jaar is een belangrijke pijler waar tijdelijke initiatieven een belangrijke rol in kunnen spelen. Het moet prettig zijn om door de wijk te lopen. Een wijk waar je je op gemak voelt en zonder veel omwegen doorheen kunt bewegen. De deelgebieden moeten geen administratieve eenheden zijn, maar goed verbonden buurten die logisch in elkaar overlopen. Eén doorgaande levendige stad en fijne openbare ruimte.

Van elk deelgebied zullen we kort de huidige situatie, de opgaven voor de transformatie op lange termijn en aandachtspunten voor tijdelijkheid omschrijven. De focus ligt bij dit laatste punt op de komende 5 jaar.

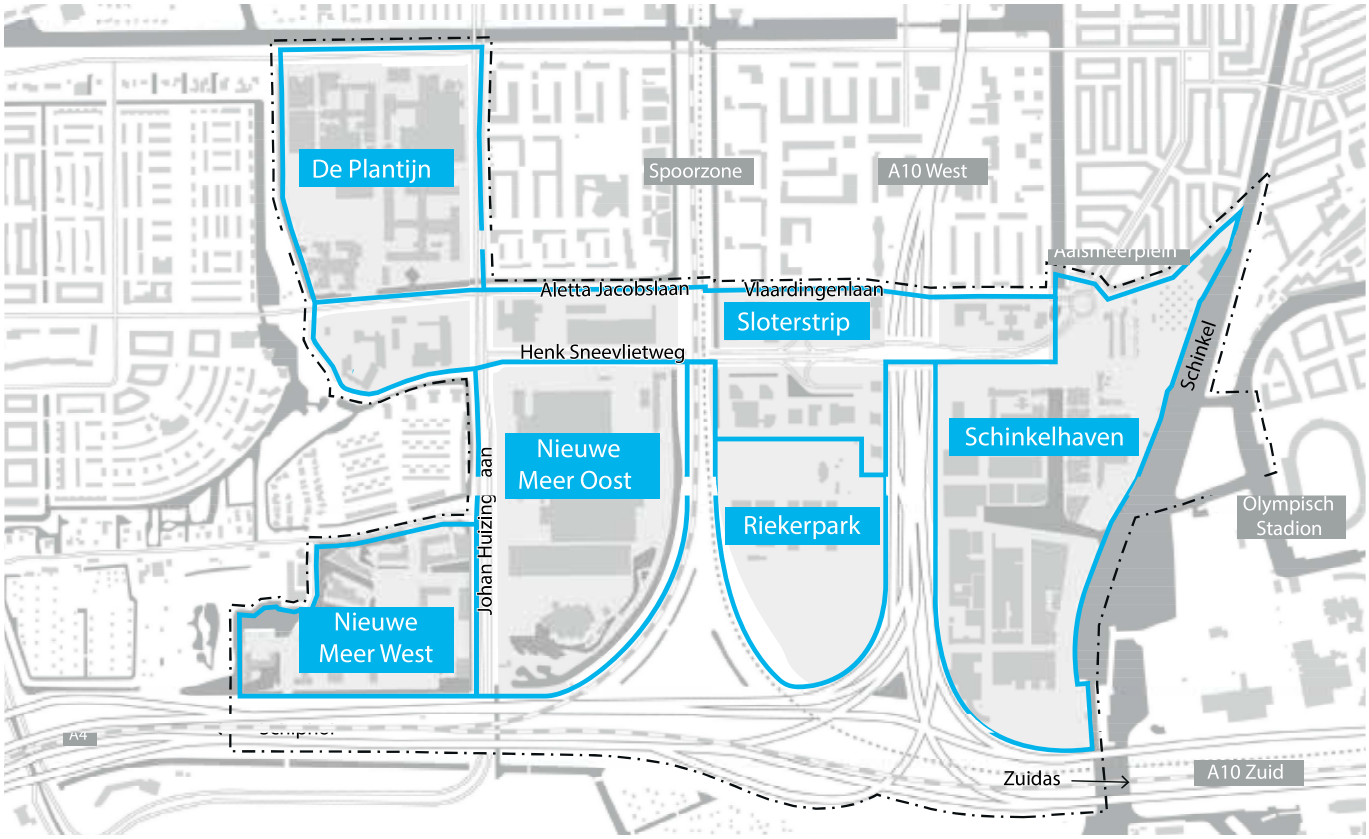

4.2 Schinkelhaven - Makersdistrict

Gelegen op een steenworp afstand van het Olympisch stadion, aan de overkant van de Schinkel wordt dit gebied gekenmerkt door een grote diversiteit aan bedrijfspanden en industriële loodsen op ten opzichte van de rest van Schinkelkwartier relatief kleine kavels. Als enige deelgebied van Schinkelkwartier wordt er al geruime tijd gewoond in het Spijttellaantje, de Generaal Vetterstraat en in woonboten langs de Schinkel.

Huidige identiteit

- Bedrijventerrein met onsamenhangende gebouwen in lage dichtheden, gericht op de auto.
- Opkomst kantoren voor creatieve industrie.
- Weinig verblijfskwaliteit, langs de Schinkel een fietspad door weinig kwalitatief groen.

Toekomstige identiteit

- Een park met gebruikswaarde langs de oever van de Schinkel en een betere relatie met het water.
- Creatieve woon-/werkbuurt en een makersdistrict (voor creatieve en ambachtelijke bedrijven).
- Centraal haventje met voorzieningen, waaronder horeca.

Om het gebied beter te laten aansluiten op de rest van de stad zullen een aantal grote ingrepen worden gedaan, zoals een fietsbrug over de Schinkel, doortrekken van de Westlandgracht naar de havenkom en een buurtontsluiting op de Henk Sneevlietweg en het Aalsmeerplein. De relatie met het water van de Schinkel wordt verbeterd door de groenstrook die van noord naar zuid loopt in te richten als park aan de oever. Ook in de havenkom wordt de kwaliteit van het water gebruikt om de verblijfskwaliteit te vergroten. Het gebied zal veranderen naar een gemixte stadsbuurt van werken en wonen. In de toekomst ligt de focus van het werken op een menging van oude en nieuwe ambachten, ondernemingen in de creatieve sector en kleinschalige kantoren. We noemen dit de maakindustrie.

Maakindustrie

Schinkelhaven is de ideale plek om maakindustrie te behouden en te zoeken naar nieuwe vormen. Het gaat hierbij vaak om productieve bedrijvigheid waarbij fysiek gewerkt wordt met materialen en machines. Voorbeelden zijn: meubelmaker, (elektrische) autobedrijfjes, (textiel)drukkers, constructiebedrijfjes, etc. Het is een type kleinbedrijf dat, mede door de transformatie van voormalige werkgebieden, in de verdrukking is gekomen door stijgende vastgoedprijzen.

Om deze maakindustrie in ook in de definitieve situatie te behouden kunnen bedrijfsclusters op tijdelijke basis worden gerealiseerd door middel van leegstandsbeheer. Een voorbeeld is de Openbare Werkplaats aan de Cruquiusweg waar bewoners en ondernemers machines, gereedschap en werkplekken tijdelijk kunnen huren en cursussen volgen. Op deze manier is tevens te experimenteren met nieuwe vormen van beheer en eigenaarschap.

Een ander interessante ontwikkeling in Amsterdam vindt plaats bij Hamerkwartier dat een soortgelijke ambitie tot behoud van de maakindustrie kent. Hier is de belangenvereniging "Makers aan het IJ" door lokale ondernemers opgericht. Met een manifest wordt onder andere opgeroepen tot behoud van de kleinschalige maakindustrie. STIPO is recent gevraagd door de gemeente hier onderzoek te doen of er met een aparte coöperatie een publiek/private samenwerking kan ontstaan met deelnemingen van kapitaalkrachtige partijen om verwerving, beheer en exploitatie op zich te nemen.

Club Atelier - Schinkelhaven Amsterdam *source: Restauplant*

Aandachtspunten tijdelijkheid korte termijn

(o.a.. uit oriëntatiegesprek met de BIZ Schinkelhaven)

1. Elkaar leren kennen, denk aan een lichtjes straatfestival met jaarlijks buurtontbijt;
2. Een gebied waar je je in de avond ook nog welkom voelt;
3. Verbetering groen in het gebied en zoals een-tijdelijke- inrichting van de groenstrook langs de Schinkel;
4. Minder parkeren op straat, het verbeteren van verblijf door meer ruimte voor zitjes in de straten en havenkom, voldoende parkeren van fietsen;
5. Ruimte voor tijdelijke voorzieningen zoals een kleine buurtverzorgende winkel, drogisterij, etc.

4.3 Sloterstrip - Stedelijke boulevard

Sloterstrip kun je als een verbindend stedelijk puzzelstuk zien. Dit deelgebied is in tegenstelling tot de andere deelgebieden oost-west georiënteerd en doorkruist het hele gebied met verschillende infrastructurele doorsnijdingen. Dit deelgebied raakt alle andere deelgebieden aan en heeft daardoor een verbindende factor. De Henk Sneevlietweg, een belangrijke verkeersas in Schinkelkwartier is onderdeel van het deelgebied.

Huidige identiteit

- Diverse functies in de gebouwenstrook (o.a. tijdelijke studentenhuisvesting, broedplaats, politiebureau, hotel, bouwmarkt en voortgezet onderwijs).
- Op de auto georiënteerd gebied met een belangrijke doorgaande autoverkeersroute (Henk Sneevlietweg) los van stedelijk weefsel.
- Gebouwen staan nu vrijstaand en op een afstand van elkaar hun rug naar de Henk Sneevlietweg.

Toekomstige identiteit

- Verbinder met bestaande buurten in Nieuw-West door verschillende noord-zuid verbindingen.
- Henk Sneevlietweg als doorgaande stadsstraat met brede stoep, (woon)adressen aan de straat en levendige plinten.
- Een (stadsverzorgende) voorzieningenstrip, met ruimte voor perifere functies in een stedelijke jas.

Eén van de grote opgaves voor Schinkelkwartier is een minder op de auto georiënteerde bereikbaarheid. De transformatie van de Henk Sneevlietweg is een grote aanpassing. De weg ligt nu geïsoleerd van de functies zoals in een snelwegsituatie. Dat wordt benadrukt door de verkeersoren die als op- en afrit gebruikt worden.

In de toekomst zal de Henk Sneevlietweg een stadsstraat worden vergelijkbaar met de Wibautstraat. Een voorkeur is dat het metrostation in de toekomst in zuidelijke richting wordt omgeklapt. Hierdoor zal het optimaal de deelgebieden Nieuwe Meer Oost en Riekerpark van een goede openbaar vervoersverbinding voorzien.

Aandachtspunten tijdelijkheid korte termijn

1. Verblijfskwaliteit langs de Henk Sneevlietweg en noord-zuid verbinding creëren, met tijdelijk initiatieven langs de weg.
2. Last-mile mobiliteit van en naar metrostation Henk Sneevlietweg; verbeteren van het fietsparkeren.
3. Leegkomende panden optimaal benutten voor tijdelijke maatschappelijke voorzieningen.

IJburg Blok 48 Amsterdam *beeld: KENK architecten*

4.4 Riekerpark - Groene woonbuurt

In het hart van Schinkelkwartier ligt Riekerpark, net ten noorden van waar spoor en snelwegen elkaar kruisen. Riekerpark heette eerst Riekerhaven en werd in de jaren '60 als sportpark in gebruik genomen. Aan die functie kwam de afgelopen jaren een eind, met uitzondering van de handvalvereniging die er nog zit. Momenteel zijn er vooral tijdelijke bestemmingen, zoals het Startblok, een complex met 565 woningen voor jongeren en statushouders, en de Kaskantine, een zelfvoorzienend caférestaurant.

Huidige identiteit

- Vanuit de historie als sportpark een open gebied met velden en weinig bebouwing.
- Verschillende tijdelijke initiatieven (Startblok / Kaskantine / ZuidWest)
- Een ingesloten gebied door omliggende grote infrastructuur met bijhorend geluidslawaai.

Toekomstige identiteit

- Centraal buurtpark 'Riekerpark' met veel recreatief groen geschikt voor sport en spel.
- Verschillende voorzieningen en winkels langs de Nieuwe Sloterweg en het buurtpark.
- Relatief grote woningen in Schinkelkwartier, geschikt voor grotere gezinnen.

In verband met het aanpassen van de waterstructuur in dit gebied wordt het in één keer integraal aangepakt. Dit gebeurd nadat het Startblok in 2027 wordt ontmanteld. Een grote ingreep is daarnaast de ontwikkeling van een gedeelte van de parkwal, een landschappelijke helling dat als geluidswal fungeert langs de snelweg A4. Na 2027 komen in het gebied woningen, buurtwinkels, scholen en maatschappelijke voorzieningen, voor de hele wijk. Het groen in deze buurt en in het nieuwe park is beeldbepalend en biedt alle ruimte voor sporten, spelen en ontmoeten. Tot 2027 is er in Riekerpark volop ruimte voor tijdelijke initiatieven. Die zullen zich in voornamelijk vestigen langs de strook van de toekomstige Nieuwe Sloterweg, het fietspad dat vier deelgebieden van Schinkelkwartier met elkaar verbind en waaraan veel publieksfuncties zullen komen. Een tijdelijke inrichting van deze weg wordt vooruit getrokken, mede door de realisatie van nieuwe tijdelijke woningen, waar de gemeente en een woningcorporatie nu aan werken.

Startblokken Riekerhaven *beeld: MUST stedebouw*

Aandachtspunten tijdelijkheid korte termijn

1. Ruimte voor maatschappelijke en commerciele (grote) evenementen in de zuidelijke punt van het gebied.
2. Ruimte voor tijdelijke initiatieven langs de tijdelijke inrichting van de Nieuwe Sloterweg, ten behoeve van de verblijfskwaliteit van heel Schinkelkwartier.
3. Het vertalen van grootschalige sportvelden naar compacte sportinitiatieven door experimenteren met innovatieve concepten.

4.5 Nieuwe Meer - Innovatiedistrict

Ten noorden van Landschapspark De Oeverlanden, aan de andere kant van de A4, liggen deelgebieden Nieuwe Meer Oost en Nieuwe Meer West. De gemeente en belangrijke stakeholders binnen het gebied hebben de ambitie om een innovatiedistrict te ontwikkelen van deze twee deelgebieden. Nieuwe Meer zullen we daarom als één gebied omschrijven. Nieuwe Meer Oost is het voormalige IBM-terrein met het hoofdkantoor en grote bedrijfshallen, die tegenwoordig dienst doen als innovatief bedrijfsverzamelgebouw en een datacenter. Nieuwe Meer West is het voormalige Rieker Business Park, een zichtlocatie langs de A4 voor grootschalige kantoren.

Huidige identiteit

- Op de auto gericht gebied, slecht bereikbaar met het OV.
- Een industriële uitstraling (oost) en kantorencampus (west). Monofunctioneel, er wordt alleen gewerkt in het gebied.
- Met het concept van B.Amsterdam zorg voor innovatieve kleinschalige bedrijvigheid met start-ups en scale-ups.

Toekomstige identiteit

- Een innovatiedistrict, een economische hotspot met internationaal karakter, waar ontmoeting en interactie centraal staan.
- Een goed multimodaal ontsloten gebied, bijvoorbeeld door een nieuwe metrohalte van de Noord-Zuidlijn.
- Intrede van groen in het gebied: verbinding met de Oeverlanden, een groenzone langs het spoor en een park rond het monumentale hoofdkantoor van IBM.

B.Amsterdam *bron: b-gym.nl*

In het gebied zullen een aantal grote infrastructurele ingrepen worden gedaan: de komst van een halte van de Noord-Zuidlijn, ontwikkeling van een parkwal bij de A4 voor geluid, herprofilering van de Johan Huizingalaan en de aanleg van de Nieuwe Sloterweg, die aantakt op de bestaande Sloterweg. In de toekomst wordt het gebied verdicht met grote bouwblokken voor wonen en werken. Waar de Sloterweg overgaat in de Nieuwe Sloterweg komt het eerste bouwblok: B@ Home. Rond een verkeersluw plein voor het gebouw is er ruimte voor tijdelijke initiatieven. Aan de westkant van het gebied zal in de toekomst aan de halte van de NZ-lijn een stationsplein ontstaan. Op dit toekomstig plein, wat nu nog een lege kavel is, kunnen samen met de lege kavel in het midden van het gebied alvast de ambities voor een Innovatiedistrict de ruimte krijgen.

Innovatiedistrict

Een innovatiedistrict is een plek waar toonaangevende bedrijven en (kennis)instituten clusteren, netwerken vormen met start-up's, broedplaatsen en aanjagers. Een innovatiedistrict is compact, uitstekend bereikbaar, heeft goede ICT voorzieningen en een divers palet van functies. Innovatiedistricten moedigen open innovatie aan en samenwerking tussen bewoners, ondernemers, bedrijven en kennisinstellingen. Talent krijg de kans zich te ontwikkelen binnen diverse opleidingsniveaus.

Nieuwe Meer is een gebied waar de kenniseconomie zich al heeft gevestigd en een gebied dat kansen biedt om zich door te ontwikkelen tot innovatiedistrict. Er wordt ingezet op drie pijlers: 'economische activiteiten', 'fysieke aspecten' en 'netwerken'. Samen met de BIZ in het gebied is in 2019 gestart met een co-creatieproces. Het resultaat is een kansenkaart met de belangrijke statements. Dit is stedenbouwkundig vertaalt naar meer functiemenging zoals wonen, betere OV-bereikbaarheid en doorwaarbaarheid van het gebied voor fietser en voetganger met ruimte voor ontmoetingsplekken en experimenten.

Aandachtspunten tijdelijkheid korte termijn

1. Verbetering van de verblijfskwaliteit: meer groen en publieke functies, juist ook buiten kantoortijden.
2. Last-mile mobiliteit van en naar metrostation Henk Sneevlietweg.
3. Tijdelijke initiatieven die een verbinding leggen tussen bedrijven, educatieve functies en bewoners zowel binnen als buiten het gebied.
4. Ruimte voor ontmoeting en interactie op de middenkavel, bijvoorbeeld door sport en spel.

4.6 De Plantijn - Zorgdistrict

De Plantijn, gelegen in het noordwesten van Schinkelkwartier, is een deelgebied dat verschillende zorgvoorzieningen van lokale, nationale en internationale betekenis huisvest, zoals het Antoni van Leeuwenhoek ziekenhuis en bloedbank Sanquin. Het gebied is grofweg opgedeeld in 4 kwadranten met in het midden een grote parkeergarage. Kenmerkend oriëntatiepunt is de hoogbouw van het voormalig Slotervaartziekenhuis. In dit gebouw is inmiddels het Centrum voor Zorg ontstaan waarin in de zorgbehoefte van de buurt wordt voorzien middels een gezondheidscentrum. Ook is er ruimte voor een op zorg gerichte broedplaats en een buurtkamer.

Huidige identiteit

- Een zorgcluster op lokaal en nationaal niveau.
- Afgesloten zorgcomplex met naar binnen gekeerde gebouwen, weinig connectie met omliggende gebieden.
- Een op de auto gericht gebied met weinig verblijfsruimte voor gebruikers van de zorgvoorzieningen.

Toekomstige identiteit

- Een zorgcluster op lokaal en nationaal niveau, met meer verschillende zorgfuncties dan voorheen.
- Verdichting van huidige kwadranten voor onder andere (zorg gerelateerd) wonen, en te midden een groene openbare ruimte om te ontspannen
- Een betere aansluiting op de omgeving, onder andere met meer verbindingen voor fietser en voetganger. De auto staat niet meer op plek 1.

De 4 partners van De Plantijn zijn in 2021 voortvarend aan de slag gegaan met een visie op het gebied, dit heeft geresulteerd in een regieplan waarin de ontwikkelingen op de kavels en in de openbare ruimte op elkaar zijn afgestemd. Er ontstaat ruimte voor nieuwe combinaties van wonen met zorg en medische voorzieningen in een parkachtige omgeving. Ten zuiden van De Plantijn ligt het westelijk deel van Sloterstrip met onder andere huisvesting en een broedplaats. Ten noorden westen en oosten liggen bestaande woonbuurten. Allen door watergangen en infrastructuur afgezonderd van De Plantijn. Een Belangrijk uitdaging voor dit introverte gebied is dat het een gezicht naar de omgeving krijgt en dat het hier verbindingen mee zoekt.

Aandachtspunten tijdelijkheid korte termijn

1. Kleinschalige initatieven in openbare ruimte, zoals Foodtrucks in de zomermaanden
2. Tijdelijke invulling Slotervaartziekenhuis met onder andere kleinschalige zorgconcepten voor de buurt.
3. Het gebied verbinden met wandel- en fietsroutes met de omgeving, die nu nog maar marginaal bestaan.
4. Ruimte voor tijdelijke zorg.

Slotervaartziekenhuis, onderdeel deelgebied De Plantijn *beeld : Theo Baart*

Yerba Buena Street Life - beeld: Miyoko Ohtake

5 Strategie & organisatie

5.1 Strategie: In gang zetten van de opstartfase

De vaststelling van de projectnota Schinkelkwartier kan worden gezien als de officiële start vanuit de gemeente Amsterdam om de de transformatie van Schinkelkwartier in gang te zetten. Met dit document is de haalbaarheid van de opgaven aangetoond. Hierbij is direct gestart met investeringsnota's voor Schinkelhaven, Nieuwe Meer Oost en De Plantijn.

Er is gezien de voortvarendheid vanuit de markt een grote druk op de ambtelijke capaciteit om alle zeilen bij te zetten zodat definitieve initiatieven goed kunnen worden gefaciliteerd. Helaas ontstaat hierdoor een situatie dat er beperkt aandacht aan tijdelijke initiatieven kan worden gegeven, ondanks dat er belang aan wordt gehecht. De ontwikkelstrategie van tijdelijke initiatieven sluit aan op de ontwikkelstrategie van de gebiedsontwikkeling, zoals beschreven in de projectnota: faciliteren waar het kan en regisseren waar het moet. Met deze visie op de tussentijd doen we een aanzet tot faciliteren van initiatiefnemers.

Naast deze visie is er een duidelijk aanspreekpunt binnen de gemeente nodig; het zogenaamde '**loket tussentijd**'. Initiatiefnemers kunnen hier terecht voor hun vragen en wensen. Het aanspreekpunt is een projectmanager (PMB) die hecht samenwerkt met een ruimtelijk adviseur en planoloog (R&D). Een belangrijke rol van het dit team is er een van faciliteren: beschikbaarheid maken van de juiste informatie, er zijn voor vragen, het proces in goede banen leiden, connecties leggen tussen stakeholders, samenwerking stimuleren. Zo kan er actief een opstart worden gemaakt.

Parralel aan dit traject wordt er een begin gemaakt met een inventarisatie aan ideeën en uitgangspunten voor een tweetal strategische locaties. Het projectteam maakt per strategische locatie een concept plan van aanpak waarin de belangrijkste ambities en kaders naar voren komen. Voor de strategische locaties is de inbreng van verschillende stakeholders in het gebied noodzakelijk. Wat is hun visie ten aanzien tijdelijkheid invulling van deze locaties in relatie tot de transformatie en toekomstige ambities voor Schinkelkwartier?

Een belangrijke ambitie van deze visie, in combinatie met uitwerking van de plannen in investeringsnota's voor een aantal deelgebieden, is om gedurende de transformatie een (sociaal) netwerk en infrastructuur binnen het gebied op te bouwen dat aanzet tot buurtvorming. De verschillende organisaties, culturen, bewoners en ondernemers komen door het denken over en experimenteren met tijdelijkheid in contact met elkaar en werken waar mogelijk met elkaar samen. De rol van de gemeente fungeert uiteindelijk als aanjager en aanspreekpunt voor een breed en zelfstandig functionerend netwerk. Op basis van betrokkenheid en/of mede-eigenaarschap maken we samen een nieuwe toekomst voor Schinkelkwartier.

Om deze ambitie duurzaam te verankeren zal een langdurige inzet nodig zijn. Hiervoor onderscheiden we voor de tussentijd drie verschillende fases; Een opstartfase (0-5 jaar), De transformatiefase (5-20 jaar) en Een afrondende fase (20-25 jaar).

Gezien de focus van deze visie op de opstartfase zien we de volgende strategische uitgangspunten voor de komende jaren:

1. Formaliseren van een basisteam Tussentijd
2. Het gesprek met stakeholders over de tussentijd opstarten
3. Plan van aanpak voor & starten met lege kavel(s) in het gebied

5.2 Organisatie: Team tussentijd in gang zetten

Het Basisteam *tussentijd* is een mix van leden binnen de gemeente dat op afroep van de projectmanager met elkaar afstemt en bij elkaar komt. De projectmanager tussentijd is het eerste gezicht naar buiten

Team Tussentijd
1. Projectmanager Schinkelkwartier
2. Stedenbouwkundige/RO adviseur
3. Planoloog Schinkelkwartier
4. Gebiedsmakelaar vanuit deelgebied
5. Assetmanager Vastgoed
6. Vast aanspreekpunt afdeling vergunningen
7. Projectleider Grondzaken en/of Planeconoom
8. Eventueel: "Placemakers" vanuit ontwikkelende partijen

Eventuele (externe) kwartiermakers kunnen in overleg met stakeholders binnen een deelgebied een actievere rol spelen in het initiëren en/of managen van tijdelijke initiatieven.

Hiernaast zal er op projectgebied en stadsdeel breed niveau monitoring moeten plaatsvinden. Het advies is minimaal 1x per jaar een aparte Kansentafel op te stellen.

Kansentafel tussentijd Schinkelkwartier - 1x per jaar
1. Senior Manager Schinkelkwartier (voorz.)
2. Manager team Tussentijd (secr.)
3. (Hoofd) Stedenbouw Schinkelkwartier
4. Omgevingsmanager Schinkelkwartier (Stadsdeel)
5. Gebiedsmanagers Nieuw-West en Zuid (Stadsdeel)
6. Communicatie Schinkelkwartier
7. Vertegenwoordiging betrokken ontwikkelaars/BIZ

Tijdelijke thema's die een raakvlak met het projectteam en het stadsdeel hebben zijn:
- De (inrichting van) openbare ruimte
- Invulling van de plinten van bouwprojecten
- Invullen van sociaal-maatschappelijke doelstellingen en social return
- Communicatie en omgevingsmanagement
- Infrastructurele ingrepen

Om de doelstelling vanuit deze visie verder vorm te geven wordt na de opstartfase overwogen om een externe kwartiermaker aan te stellen. Deze kwartiermaker moet een professionele organisator zijn die aanstuurt op basis van vertrouwen, zonder een formele positie in de ambtelijke organisatie te hebben. Met een creatieve en flexibele houding wordt er contact gezocht met stakeholders en zorgt het netwerk van de kwartiermaker ervoor dat er nieuwe (lokale) partijen kunnen aanhaken. De kwartiermaker zorgt er samen met Team Tussentijd voor dat kansen die zich aandoen worden geïdentificeerd, lokale belangen zorgvuldig worden afgewogen, er kan richting wordt gegeven aan initiatiefnemers en initiatieven objectief kunnen worden beoordeeld aan de hand van de gestelde thema's en aandachtspunten.

5.3 Inzet en financiering

In 2023 wordt fase 1 (de opstartfase) van de Tussentijd gestart. Proceskosten van team Tussentijd worden begroot voor de kansentafel, begeleiding van tijdelijke initiatieven, het organiseren van workshops, gesprekken met stakeholders en het opstellen van een plan van aanpak. Deze kosten worden de komende jaren gedekt vanuit de recent geopende voorbereidings grond-exploitatie. Bij het vaststellen van een Investeringsnota voor een deelgebied in Schinkelkwartier wordt een apart budget in de bijbehorende exploitatie voor tijdelijkheid opgenomen.
Capaciteit voor het team wordt geleverd vanuit de directies van de gemeente Amsterdam en is gekoppeld aan het projectteam Schinkelkwartier. Elk jaar wordt in het kader van het werkplan de tijdelijke initiatieven en activiteiten voor het komend jaar verkend en daarop door en voor elke directie de capaciteit geraamd.

De opdrachtverlening voor activiteiten en initiatieven verlopen via de gemeente Amsterdam. Dit betekent dat de projectorganisatie op aandragen van team Tussentijd direct opdracht kan verlenen aan een initiatiefnemer of partner. Bij elk initiatief worden de fiscale consequenties meegewogen in het besluitvormingsproces

Financiering van initiatieven
In dit document komen verschillende vormen van tijdelijkheid voor. Deze vormen van tijdelijkheid lichten we hieronder kort toe inzake gemeentelijke financiering. In de basis geldt: een -minimale- budgetneutrale business case waar bestaande subsidiemogelijkheden zijn benut. Hiernaast is er een mogelijkheid tot cofinanciering.

Voor bewoners, ondernemers en organisaties er in eerste instantie de mogelijkheid om ideeën financieel te ondersteunen via een buurtbudget.

De lege kavel
Voor een lege in erfpacht uitgegeven kavel die tijdelijk wordt ingevuld (al dan niet met bebouwing) is het uitgangspunt een minimale budgetneutrale businesscase zonder financiering of bijdragen vanuit de gemeente.
In geval van een gebruiksovereenkomst tussen een erfpachter en een derde waarbij tijdelijke aanpassingen aan omliggende openbare ruimte noodzakelijk is, ligt de financiering in eerste instantie bij de initiatiefnemer.

Voor een lege kavel in eigendom van de gemeente is het uitgangspunt dat de gemeente in samenwerking met stakeholders/marktpartijen, al dan niet via een prijsvraag, invulling geeft aan de kavel. De gemeente heeft de mogelijkheid om via de grondexploitatie een gedeelte van de financiering op zich nemen. Hiernaast kan de invuling van een lege kavel ook als tijdelijke oplossing ingezet worden voor een maatschappelijke -stedelijke- opgave. Hierbij zijn we dan als gemeente opdrachtgever respectievelijk faciliterend.

Leegstandsbeheer (passief of actief)
In geval van een leegstaand gebouw waarvan de grond in erfpacht is uitgegeven wordt gestimuleerd om een tijdelijke invulling te vinden in samenwerking met de erfpachter. Uitgangspunt is dat er geen financiële bijdrage vanuit de gemeente hoeft te worden gedaan. Wel is het mogelijk dat het erfpachtcontract moet worden gewijzigd.

In geval van een leegstaand gebouw dat in eigendom is van de gemeente wordt met de afdeling Vastgoed actief gezocht naar een tijdelijke invulling. Eventuele huur- en onderhoudskwesties worden intern afgewogen en vervat in een contract.

Placemaking
Placemaking in de zin van tijdelijke ingrepen of aanpassingen aan bestaand openbaar gebied, niet ten dienste van commerciële functies (zonder maatschappelijke component), zal door de gemeente veelal via de grondexploitatie gefinancierd worden. Over eventuele commerciële initiatieven worden met exploitant of baathebber nadere afspraken gemaakt.

Evenement
De rol van de gemeente is hierbij faciliterend en monitort het draagvlak bij belanghebbenden. Voor evenementen heeft de gemeente al de nodige actuele en exacte voorwaarden opgesteld. Deze zijn via de algemene gemeente-website te vinden.

Infrastructuur
Voor tijdelijke (openbare) infrastructuur zal de gemeente initiatiefnemer zijn en bewoners/bedrijven op tijd betrekken bij oplossingsrichtingen. De gemeente financiert tijdelijke infrastructuur via de grondexploitatie.

Colofon

Schinkelkwartier in de tussentijd is een publicatie van de gemeente Amsterdam
in samenwerking met MMX-architecten

Redactie

Arjan van Ruyven	MMX-architecten
Sebastiaan Borghans	Projectmanager Schinkelkwartier

Project coördinatie

Sebastiaan Borghans	Projectmanager Schinkelkwartier

Inhoudelijke bijdrage

Frank Karssing	Projectmanager Schinkelkwartier
Sietske Egas	Projectmanager Schinkelkwartier
Eline Hoogendijk	Gemeente Amsterdam
Mattijs Verbree	Gemeente Amsterdam Amstel III
Stijn Hermes	MMX architecten

Kaartmateriaal

Raamwerken	Gemeente Amsterdam ism Ziegler|Branderhorst

Visiedocument Schinkelkwartier in de tussentijd
www.amsterdam.nl/schinkelkwartier